

VORIG MILIEUMINISTER CREVITS VERLEENT MILIEUVERGUNNING VOOR VARKENSSTAL TE MELDERT (HOEGAARDEN) ONDANKS DRIE ONGUNSTIGE ADVIEZEN VAN DE ADMINISTRATIE EN VAN DE GEWESTELIJK MILIEUVERGUNNINGSCOMMISSIE.

Het dossier bouwvergunning is nog steeds in beroep hangend bij minister Muyters.

Een varkensstal in open landschap nabij een monumentale lindeboom en een vijfsprong in kasseiwegen? U herinnert zich ongetwijfeld dit symbooldossier uit voorgaande artikels in Natuur en Landschap of de pers. Of misschien heeft u samen met ruim 1300 anderen ook de petitie ondertekend op de website van het lokale actiecomité of was u er op 1 maart jongstleden bij toen zo'n 200 wandelaars in Meldert blijk gaven van hun oprechte zorg voor dit uniek stukje Haspengouws landschap. Vandaag blijken ook diverse bevoegde administraties – Stedenbouw, Monumenten en Landschappen, Leefmilieu – unaniem overtuigd van de ongerijmdheid van deze grote varkensstal op een locatie als die aan de lindeboom in Meldert. Zowel de administratie bevoegd voor beroepen, de Vlaamse Milieuvergunningscommissie als Ruimtelijke Ordening gaven in het beroepsdossier een gemotiveerd negatief advies aan de minister. Is dit overtuigend genoeg? Blijkbaar niet, ondanks die negatieve beoordeling van bevoegde adviesorganen en administraties en massaal publiek protest negeerde de vorige minister van Leefmilieu Hilde Crevits de onweerlegbare bezwaren en volgde zij het betoog dat door de landbouwlobby werd voorgeschreven.

Een onwaarschijnlijk verhaal

Midden maart 2009 tekende Natuurpunt Oost-Brabant beroep aan bij de minister van Leefmilieu Hilde Crevits met het verzoek om de milieuvergunning te weigeren die de Deputatie van de provincie Vlaams-Brabant op 22 januari 2009 had uitgereikt voor een varkensstal van 1050 varkens in Meldert. Natuurpunt illustreerde in haar beroepschrift dat de weerlegde bezwaren onvoldoende werden onderzocht of gemotiveerd in het deputatiebesluit. In dit besluit werd onevenredig meer aandacht gegeven aan het advies van de gemeente en een schriftelijke uiteenzetting van de aanvrager dan aan de 32 bezwaren uit het open-

baar onderzoek en de onafhankelijke evaluatie hiervan. Het resultaat was dat een milieuvergunning werd uitgereikt zonder dat de weerlegde bezwaren afdoend werden onderzocht of gemotiveerd. Natuurpunt Oost-Brabant zette de puntjes op de i en argumenteerde in een lijvig beroepschrift waarom het inplanten van een varkensstal op deze plaats een historische vergissing zou zijn. In haar beroepschrift drong Natuurpunt Oost-Brabant er ook bij de minister op aan om een constructieve overlegronde te starten met alle betrokkenen om een alternatieve locatie aan te duiden die voldoet aan de zoekcriteria.

De kapel met linde aan de vijfsprong in Meldert. Foto Rik Convents

In april en mei werd het beroepschrift in diverse administraties op onafhankelijke wijze door ambtenaren met vakkennis en ervaring onderzocht. Telkens werd een advies opgesteld met betrekking tot de vergunningsaanvraag. Het is de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie (GMVC) die uiteindelijk alle externe adviezen verzamelde en bijkomende onderzoeken deed om een weloverwogen advies aan de minister te kunnen voorleggen. Op de vergadering van de GMVC van 12 mei 2009 werd ook landbouwer Ronny Beullekens, aanvrager van de milieuvergunning, gehoord door de commissieleden alvorens een ruim uitgewerkt advies te maken.

Op 2 juli kwam het verdict, op de valreep van de vorming van de nieuwe Vlaamse regering. In haar beslissing verklaart de minister de beroepschriften van Mooi Meldert en Natuurpunt Oost-Brabant ongegrond en bevestigt zij de omstreden milieuvergunning die de Vlaams-Brabantse Deputatie eerder uitreikte. Niet de beslissing op zich, maar wél het feit dat deze beslissing pertinent indruist tegen het ongunstige en telkens breed gemotiveerde advies van de GMVC en van de direct bevoegde administraties als de afdeling Milieuvergunning, de afdeling Stedenbouwkundig Beleid en de afdeling Onroerend Erfgoed, verbaast Natuurpunt Oost-Brabant in alle opzichten. De minister legt de gemotiveerde adviezen van haar bevoegde administratie naast zich neer en ontwikkelt een eigen motivatie die lijnrecht tegen de unanieme adviezen ingaat. Dit is hoogst ongebruikelijk en kan niet als een daad van goed bestuur aanzien worden. Toeval of niet: genomen op de valreep voor het aantreden van de nieuwe regering. De minister doet net hetzelfde als daarvoor de Bestendige Deputatie: een ontwerpbesluit van de bevoegde administratie gewoon van ongunstig ombuigen tot gunstig en er dan een nieuwe motivatie aan toe voegen. Eerder had de gemeente Hoegaarden al alle termijnen laten overschrijden zodat de bouwvergunning in eerste aanleg behandeld kon worden door de Deputatie en hierdoor het verplicht advies van het bestuur van Ruimtelijke Ordening en de stedenbouwkundige ambtenaar, wat bindend was, kon ontweken worden. De expertise over de bevoegdheden waarover een minister en haar kabinet beschikt, zit verankerd in de administraties, die instaan voor een degelijke voorbereiding en ondersteuning van het gevoerde beleid en continuïteit geven over de regeringen heen. In het bewuste ministeriële besluit worden alle argumenten echter zo verdraaid en scheefgetrokken dat dit enkel kan getuigen van een vooringenomenheid en een absolute wil om deze stal te vergunnen, ongeacht wat hiervoor opgeleide en bevoegde ambtenaren op grond van hun mandaat voorstellen.

Het is bijzonder pijnlijk en spijtig voor minister Crevits, die anders een mooi parcours gelopen had, dat ze de unanieme adviezen en ontwerpbesluiten van haar bevoegde administraties zondermeer negeert. Voor de bezwaarindieners is dit ook pijnlijk: uitgerekend wanneer hun grieven voor de eerste maal grondig worden geëvalueerd door de bevoegde administraties en deze administraties op grond hiervan aan de minister een goed onderbouwde en gemotiveerde weigering voorstellen, lijkt de besluitvorming ook deze keer politiek door de vertegenwoordigers van de landbouwlobby geschreven. Gelukkig is de milieuvergunning opgeschort totdat er een bouwvergunning verleend wordt.

Ongunstig advies over de hele lijn

In afwachting van een verder verloop van de procedure willen we aan de hand van argumenten en stellingen uit het advies van de GMVC- besluit illustreren dat ook volgens de bevoegde administraties deze milieuvergunning nooit had mogen bevestigd worden in beroep. We geven meteen enkele passages weer uit het finale ministerieel besluit waar dit de adviezen negeert en tegenovergestelde standpunten inneemt.

Zo erkent het advies van de GMVC de grote belevingswaarde van de locatie en streept zij in eerste instantie de onvermijdelijke visuele impact aan van de geplande stal op de beleving van het open landschap en het monumentale. Zo wordt gesteld dat *“de bouw van een varkensstal in dergelijk gebied wel degelijk voor visuele hinder zorgt; dat in dit opzicht vooral de ligging vlakbij de vijfster van kasseiwegen met daarnaast de monumentale historische lindeboom met kapel in overweging moet worden genomen; dat in de ruilverkaveling Willebringen en bijhorend MER-rapport bijzondere aandacht wordt besteed aan de omgeving van de site van de vijfster en historische lindeboom en dat bewust gekozen wordt voor het behoud van de kasseiwegen waarbij zelfs duidelijk wordt gesteld dat deze niet mogen verhard worden; dat er momenteel geen nutsvoorzieningen aanwezig zijn langsheen de veldweg die naar de site leidt.”* Ook het gebrek aan draagkracht en voorzieningen van de locatie wordt beargumenteerd: *“dat de actuele staat van de wegen niet geschikt is voor zwaar transport (zelfs niet met beperkte frequentie) en al helemaal niet voor eventuele manoeuvres; ... dat ook de voormelde vijfster als kruispunt onvoldoende draagkracht heeft voor de transporten en hoogstwaarschijnlijk zal beschadigd worden; dat enkel een eventuele asfaltering en verbreding hier uitkomst zou kunnen bieden; dat dit echter niet wenselijk is gezien de grote landschappelijke waarde van de vijfster met lindeboom en meer algemeen het omringende netwerk van kasseiwegen die de omgeving typeren; ...dat kan besloten worden dat de staat van de wegen de vestiging van de varkensstal en haar bijhorend transport niet toelaat;”*

Over de geur- en geluidshinder geeft de Commissie een gemotiveerd advies op het beroepschrift. Zo stellen ze ondermeer dat *“de verplaatsing naar een locatie verder van het woongebied enerzijds een positieve impact op geurhinder op dit eerste gebied zal hebben, dat anderzijds op die manier een tweede bron van geuremissie op een andere plaats gecreëerd wordt;”* Op 29 april bracht een vertegenwoordiger van de afdeling Milieuvergunningen een plaatsbezoek. Hij stelde hierbij vast wat velen al weten, dat *“in zo'n uiterst rustige omgeving, een feitelijk stiltegebied, het geluid geproduceerd door de exploitatie en bijhorende transportbewegingen wel degelijk aanleiding kan geven tot geluidshinder voor de aanwezige personen”*.

Samenvattend stelt zij dat *“besloten kan worden dat de geplande exploitatie een onaanvaardbaar niveau van hinder zal genereren, in de eerste plaats visuele hinder in het open landschap en in mindere mate geur- en geluidshinder; dat de biologische zeer waardevolle natuur in de omgeving zal lijden onder de exploitatie, dat dit zelfs met zekerheid kan gezegd worden van de faunistisch en floristisch zeer waardevolle holle weg grenzend aan het perceel; dat de*

aanwezige wegenis bovendien niet voorzien is op het transport dat geassocieerd is met dergelijke inrichting; dat bovenstaande argumenten nog aan kracht winnen wanneer rekening wordt gehouden met het feit dat ... toekomstige uitbreidingsmogelijkheden in functie van een duurzaam en leefbaar landbouwbedrijf steeds moeten gebeuren op de nieuwe locatie."

Ten aanzien van de weerlegging van de bezwaren door de aanvrager stelt de Commissie dat "voorgaande argumenten ook overeind blijven na horen van de exploitant tijdens de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie" en dat voor wat betreft de potentiële landschappelijke schade "pas een oordeel werd geveld na het uitgebreid onderzoeken van alle ter plaatse aanwezige landschapselementen in de context van huidige aanvraag" en "dat de implementatie van de stal met bijhorende groenscherm in het landschap ongunstig werd bevonden niet enkel op basis van de onvermijdelijke visuele hinder ten opzichte van het open landschap, maar ook omwille van de zeer nabijgelegen vijfster van kasseiwegen met bijhorende kapel en historische lindeboom en omwille van de gebrekkige ontsluiting; dat deze argumenten op zich al voldoende zijn om de vergunningsaanvraag te weigeren; dat dit in combinatie met de eveneens hoger beschreven potentiële geur- en geluidshinder voldoende argumentatie is om de milieu-vergunningsaanvraag te weigeren"

Moet er nog zand zijn?

Naast dit pertinent negatief advies van de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie begint er intussen ook beweging te komen in de procedure van de stedenbouwkundige vergunning. Nog geen drie weken na de bekendmaking en toekenning van de provinciale vergunning ging de gewestelijke stedenbouwkundig ambtenaar van het Agentschap Ruimtelijke Ordening Vlaanderen bij toenmalig minister van Ruimtelijke Ordening Dirk Van Mechelen in opschortend beroep met de argumentatie dat de inplanting van de stal in een open landbouwgebied hem op die plaats vanuit ruimtelijk ordeningsoogpunt onaan-

vaardbaar lijkt. Het beroep leek evident gezien diezelfde administratie al aan de Deputatie had geadviseerd de vergunning niet uit te reiken. De nieuwe elementen binnen de stedenbouwkundige procedure zijn ook relevant voor de afhandeling van het beroep op de milieuvergunning, want opnieuw wordt de vinger op dezelfde zere plek gelegd: de onverenigbaarheid van de stal met de unieke omgeving en erfgoedwaarde.

Vooraf dat laatste wordt nog maar eens duidelijk wanneer op 16 juni minister Van Mechelen, bevoegd voor Monumenten en Landschappen, de lindeboom samen met het kapelletje en de vijfster van kassei- en onverharde wegen bij ministerieel besluit op de lijst zet voor een officiële bescherming. Deze beschermingsprocedure bleek opgestart vòòr de bewuste aanvraag van de varkensstal omwille van ondermeer:

- zijn esthetische en volkskundige waarde: hoogste, dikste en oudste linde van de ruime regio en waarschijnlijk van heel de provincie
- zijn ruimtelijke contextwaarde: de winterlinde heeft een duidelijk ruimtelijk-structurende functie als enig baken in de omgeving. De beeldbepalende waarde is erg hoog, het maatschappelijk draagvlak is eveneens hoog omwille van de esthetische appreciatie, de hoge leeftijd van de boom en de historische rol ervan.
- het historisch karakter van de vijfster met waardevolle kasseiwegen die in huidige vorm en breedte dienen blijven te bestaan.

Tenslotte wordt in het beschermingsdossier gesteld dat het open landschap waar de boom deel van uitmaakt best open kan blijven zodat het beeldbepalend karakter van de boom behouden blijft.

Hardleers of vooringenomen?

Met wat er de voorbije maanden door bevoegde administraties is neergeschreven, is Natuurpunt Oost-Brabant overtuigd dat zij niet alleen staat in haar pleidooi van het voorbije anderhalve jaar. Na een jaar van door de

Het kapelletje met de aankondiging openbaar onderzoek voor de klassering van kapel, linde en omgeving. Foto's Rik Convents

landbouwlobby geïnspireerde politieke besluitvorming en communicatie waarin Natuurpunt en het lokale actiecomité meermaals werden afgeschilderd als overdraagzaam en inconsequent, blijken onze argumenten steekhoudend. Aan de besluitnemers, en dat blijven schepencolleges, gedupeteerden en ministers, om hiermee rekening te houden en indien nodig alternatieve pistes te bewandelen in overleg met alle betrokken. Steeds hebben we gesteld dat we bereid waren mee te zoeken en in overleg te treden om een consensus te vinden voor een aanvaardbare en inpasbare locatie, al of niet in het kader van de lopende ruilverkaveling Willebringen. Niets van dit alles gebeurde tot nog toe in de procedure voor de uitreiking van de milieuvergunning. Zonder enige schroom werden op het kabinet van minister Crevits de adviezen van de eigen administraties scheefgetrokken en de conclusies met een bocht van 180° gewijzigd. Ongunstig werd gunstig. We dachten dat die tijd voorbij was, maar de adviseurs van de Boerenbond, die in deze kabinetsraadgever voor de minister waren, hebben blijkbaar een andere logica of zijn

Hamster. Foto VildaPhoto © Rollin Verlinde

blijven steken in een andere tijd, met name die van voor de wet op de openbaarheid van bestuur. Enkele voorbeelden van hoe de argumenten van de administratie herschreven werden in de beslissing van de minister:

- *“... overwegende dat de vestigingsplaats gelegen is ... aan de rand van het open landschap in een landbouwgebied in de buurt van de gronden van de betrokkene, zodat de visuele hinder beperkt tot uitgesloten is”*
- *“overwegende dat de Biologische waarderingskaart weliswaar interessante en bruikbare informatie bevat, doch op basis van het rechtszekerheidsbeginsel en vertrouwensbeginsel niet als juridisch afdoend instrument kan beschouwd worden...”*
- *“...dat vermits de grond gelegen is aan de rand van het betrokken agrarisch gebied er weinig tot geen hinder te verwachten is van de inplanting voor de hamsters of voor de betrokken akkervogels in de open ruimte, die niet door deze inplanting geraakt wordt.”* Pikant detail: uit de hamsterinventarisatie van de toenmalige Wielewaal en Natuurreservaten samen, die beschreven is in het Natuurstudiejaarboek NPOB van 1999 en 2000, dus in tempore non suspecto, werd een hamsterburcht gevonden op 50 meter van de geplande stal en werd deze hamstersite beschreven. De inplanting raakt dus wel degelijk deze site.

- *“overwegende dat ... de aanplanting van een groenscherm kan volstaan voor de landschappelijke inkleiding van de inplanting...”*
- *“overwegende dat er noch aan de lindeboom, noch aan de holle weg op 100 m van het bedrijf enige schade zal gebracht worden”*
- *“... dat moeilijk ingezien kan worden dat de vestiging van dergelijke stal van kleine schaal aanleiding kan geven tot exorbitante bijkomende eisen van transport; dat de zwaarte van de transporten van dezelfde aard als de bestaande transporten kan genoemd worden; dat zelfs indien deze wegen in het kader van de ruilverkaveling opgenomen worden als te bewaren kasseiwegen, het uiteraard goed aangelegde en correct herstelde kasseiwegen zullen zijn die het oordeelkundig gebruik waarborgen in het kader van een familiale bedrijfsvoering...;*
- *“overwegende dat de bezwaren betreffende de precedentwaarde (n.v.d.r hiermee wordt bedoeld dat eenmaal deze stal vergund er ook vlot uitbreidingen kunnen komen), ..., de zogezegde economische hinder aan plattelandstoerisme en de bijkomende voorwaarden van de Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling, niet terzake doen;*

Ook over de partijdigheid van de gemeente Hoegaarden in haar openbaar onderzoek naar de milieuvergunning en de wijziging van het initieel besluit en de aanpassing van de datum van het eensluidend advies die hiermee gepaard ging, spreekt de minister zich niet uit. Dit zijn nochtans elementen die in een beroep bij de Raad van State bovenop de inhoudelijke context kunnen wegen.

Als we weten dat de bevoegde raadgever op het kabinet van minister Crevits zijn hele loopbaan juridisch raadgever bij de Boerenbond was, dan hoeven we niet langer te twijfelen waar de ombuiging van de argumenten en van de ongunstige adviezen vandaan komt. Dit bewijst dat het citaat van Piet Van Themsche in de Boer van 3 juli: “We zitten aan tafel om de landbouwbelangen te verdedigen, niet de instandhoudingsdoelstellingen” mutatis mutandis hier ook van toepassing is. De vraag blijft natuurlijk wat in deze de landbouwbelangen zijn, en of een toekomstgerichte landbouw in Vlaanderen nu echt wel gediend is van dergelijke kortzichtige opstelling.

De hele gang van zaken vraagt om een beroep bij de Raad van State. Er is een ijzersterk advies van de bevoegde Gewestelijke Milieuvergunningscommissie. Bovendien is van elke stap in de procedure een duidelijk vooringenomen politiek spel gemaakt en werden alle principes van goed bestuur en goede ruimtelijke ordening en landschapszorg genegeerd. Ondertussen loopt ook het beroep ingesteld door de stedenbouwkundige ambtenaar m.b.t. de bouwvergunning bij de minister van Ruimtelijke Ordening en Erfgoed. Een milieuvergunning kan niet ingevuld worden zonder een geldige stedenbouwkundige vergunning. De beslissing van minister Crevits is bijzonder pijnlijk maar betekent nog niet dat de bouw van de varkensstal een realiteit is.

In elk geval zullen we ons vanuit Natuurpunt Oost-Brabant verder blijven vastbijten in dit dossier en opkomen voor een goede ruimtelijke ordening. Het landschap en een kwaliteitsvolle open ruimte verdienen dit.